

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 103/08-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti RNDr. A. P., M., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo RNDr. A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III *p r i k a z u j e*, aby v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. RNDr. A. P. *p r i z n á v a* finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III *p o v i n n ý* vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III *j e p o v i n n ý* uhradiť RNDr. A. P. trovy konania v sume 7 939 Sk (slovom sedemtisícdeväťstotridsaťdeväť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. G. Z., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 103/08 z 19. marca 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť RNDr. A. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom z 3. októbra 1995 podaným Okresnému súdu Bratislava - vidiek domáhala, *„aby súd vydal rozsudok, ktorým by zaviazal odporcov... povinnosťou vypratať a vydať sťažovateľke časť nehnuteľnosti... a... nahradiť trovy tohoto konania“*.

Sťažovateľka uviedla, že od podania návrhu na začatie konania prvostupňový súd do dnešného dňa o merite veci ani raz nerozhodol a „vo vážnej veci, ktorá má na sťažovateľku negatívny dopad, taký dlhý čas nekonal“.

V sťažnosti sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu boli porušené jej označené práva, a súčasne žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3184/08 zo 16. júna 2008 doručeným ústavnému súdu 20. júna 2008, ktorého prílohou bolo vyjadrenie zákonnej sudkyne zo 6. júna 2008, v ktorom sa okrem iného uvádza, že „určité prietahy v konaní č. k. V-2 12 C 168/95 zavinila i samotná navrhovateľka svojou nečinnosťou po pojednávaní dňa 30. 05. 2003, kedy z dôvodu zložitosti situácie a potreby zamerania lokality M. sama navrhovateľka, hoci navrhla vypracovanie znaleckého posudku, ako i oznámenie ďalších návrhov na doplnenie dokazovania, zostala nečinná a pasívna. Súd v domnení, že mimosúdna dohoda medzi účastníkmi prebieha a na geometrické zameranie lokality M. je potrebné dlhšie časové obdobie, preto až v septembri 2006 vyzval navrhovateľku na oznámenie štádia mimosúdnej dohody, na čo reagovala až v januári 2008. Navyše na pojednávanie dňa 22. 02. 2008 sa nedostavila bezdôvodne právna zástupkyňa navrhovateľky.“.

Obsahom vyjadrenia zákonnej sudkyne bola aj táto chronológia úkonov okresného súdu a opis doterajšieho priebehu konania:

„Dňa 27. 10. 1995 bolo na bývalý Okresný súd Bratislava - vidiek doručené podanie navrhovateľky A. P. týkajúce sa vydania časti nehnuteľnosti v kat. úz. M.

Úpravou zo dňa 17. 11. 1995 bol návrh doručovaný odporcom 1, 2 na vyjadrenie, pričom úpravou zo dňa 15. 01. 1996 bol návrh doručovaný odporcovi 1 prostredníctvom polície. Úpravou zo dňa 04. 05. 1996 z dôvodu úmrtia odporkyne 2 súd vyzýval odporcu 1 na doloženie úmrtného listu po nej a oznámenie dedičov. Úpravou zo dňa 18. 06. 1996 súd doručoval vyjadrenie odporcu 1 k návrhu zástupkyňi navrhovateľky, pričom dňa

18. 07. 1996 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 02. 09. 1996, ktoré pojednávanie bolo odročené na deň 10. 10. 1996. (...)

Úpravou zo dňa 19. 05. 1997 bolo žiadané z civilnej kancelárie pripojenie spisu tunajšieho súdu č. k. 11 C 142/91, čo bolo urgované dňa 24. 06. 1997 a 20. 08. 1997. Uznesením zo dňa 27. 01. 1999 právopl. 03. 03. 1999 bolo konanie vo veci prerušené do právoplatného ukončenia konania č. k. V-2 16 C 29/96 (obnova konania č. k. 11 C 142/91), ktoré bolo právoplatne ukončené dňa 16. 09. 2002 s vyznačením právoplatnosti kanceláriou dňa 17. 10. 2002.

Úpravou zo dňa 26. 02. 2003 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 11. 04. 2003, ktoré pojednávanie bolo odročené na termín 30. 05. 2003 s tým, že na návrh navrhovateľky so súhlasom odporcu bolo toto pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu potreby znaleckého dokazovania zamerania celej lokality v kat. úz. M. týkajúcich sa i iných nehnuteľností ako tých, ktoré sú predmetom samotného návrhu. V lehote 60 dní mala navrhovateľka zaslať súdu znalecký posudok a oznámiť ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. (...)

Úpravou zo dňa 19. 09. 2006, realizovanou dňa 30. 10. 2006 súd vyzval navrhovateľku na oznámenie štádia mimosúdnej dohody vzhľadom na zložitosť celého sporu a možnosti prípadného vyriešenia i ostatných sporov navrhovateľky prebiehajúcich na tunajšom súde, na čo navrhovateľka reagovala dňa 02. 01. 2007.

Dňa 07. 12. 2007 súd vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 22. 02. 2008, ktoré pojednávania bolo z dôvodu právnej zástupkyne navrhovateľky odročené na deň 04. 04. 2008. Po zrealizovaných výsluchoch účastníkov bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu vyžiadania si listinných dokladov z Katastra nehnuteľností, pripojenie dedičského spisu. Po obdržaní uvedených dokladov súd nariadi vo veci nové pojednávanie.“

Procesné úkony uvedené vo vyjadrení okresného súdu zistil aj ústavný súd z predloženého súvisiaceho spisu okresného súdu.

Právna zástupkyňa sťažovateľky reagovala na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 17. júla 2008, v ktorom vyjadrila nesúhlas s jeho

konštatovaním, že určité prietahy spôsobilá aj samotná sťažovateľka. Ako argumentáciu uviedla:

«Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení k danej veci rozpisala postup a jednotlivé procesné úkony súdu v danej veci, pričom poukazuje na súdne pojednávanie vytýčené a konané dňa 30. 5. 2003, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby znaleckého dokazovania zamerania celej lokality v kat. úz. M., s tým, že navrhovateľka /sťažovateľka/ mala súdu v lehote 60 dní zaslať doplnený znalecký posudok a oznámiť ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Keďže sa tak nestalo a navrhovateľka súdu znalecký posudok ako i ďalšie návrhy na dokazovanie neoznámila, súd bol v domnení, že medzi účastníkmi konania prebieha mimosúdne rokovanie a vo veci až do 30. 10. 2006 nekonal.

Na pojednávaní súdu konaného dňa 30. 5. 2003, na výzvu súdu, aby navrhovateľka špecifikovala časti pozemku, ktoré odporca, prípadne jeho právni predchodcovia odkedy dokedy užívali, právna zástupkyňa uviedla, že navrhovateľka si nechala vypracovať znalecký posudok na posúdenie práv k pozemku, ktorý špecifikovala na tomto pojednávaní Ing. J. V., ktorý v čase pojednávania nebol dokončený. Súčasne uviedla, že z vtedy zistených skutočností vyplýva, že znalecký posudok Ing. L. B. je vadný z dôvodu jeho nerešpektovania polygónovej siete. Právna zástupkyňa navrhovateľky vyjadrila nevyhnutnosť, aby znalec urobil merania za účelom zamerania celej lokality. Týmto vyjadrením strana navrhovateľky navrhla vykonať dôkaz podania znaleckého posudku súdom ustanoveným znalcom.

Predmetom znaleckého posudku, ktorý si nechala vypracovať navrhovateľka je posúdenie iba určitých častí pozemku, ktorý je predmetom súdneho sporu, avšak právna zástupkyňa vyslovila na pojednávaní dňa 30. 5. 2003 potrebu zamerať súdnym znalcom celú lokalitu kat. úz. M. (viď zápisnica z pojednávania zo dňa 30. 5. 2003 v prílohe) - týmto navrhla vykonanie dôkazu vypracovania znaleckého posudku súdom ustanoveným znalcom (s tým, že okrem toho predloží aj dokončený listinný dôkaz - znalecký posudok vypracovaný Ing. J. V.). Nie je preto pravdou, že navrhovateľka vo veci bola pasívnou a žiadne návrhy na vykonanie dôkazov nepredložila. Bez ustanovenia súdneho znalca nie je možné vypracovať znalecký posudok na zameranie celej lokality M., pretože súkromne ustanovený znalec nemôže urobiť meranie celej lokality, nakoľko nie je oprávnený vstupovať na pozemky vo vlastníctve cudzích osôb.

Vzhľadom na uvedené je nepochopiteľné, prečo súd vo veci následne nekonal,

resp. nesprávne sa domnieval, že predmetom znaleckého posudku bude zameranie celej lokality kat. úz. M., keď v skutočnosti vypracovania takého - súkromného znaleckého posudku na celú oblasť územia obce M. nie je možné.

Je pravdou ako zákonná sudkyňa vo vyjadrení uviedla, že právna zástupkyňa navrhovateľky súdu nepredložila znalecký posudok, ktorý si nechala vypracovať súkromne, na strane druhej, že súd ako orgán povolaný zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu ohrozených a porušených práv účastníkov konania, nemôže čakať tak dlhú dobu - v danom prípade - iba na predloženie znaleckého posudku - ktorý by bol v konaní iba listinným dôkazom, prípadne ďalších dôkazov a vo veci ďalej cca tri a pol roka vôbec nekonať. Ak však súd čakal s konaním a rozhodnutím veci až do predloženia, mohol výzvou, resp. urgenciou vyzvať navrhovateľku, aby súdu oznámila, či znalecký posudok má alebo nie, a aby ho prípadne súdu predložila. Žiadnu takúto výzvu však súd neučinil.

Nepredloženie listinných dôkazov ako aj nenavrhnutie vykonania ďalších dôkazov (právna zástupkyňa navrhovateľky navrhla vykonať dôkaz znaleckým dokazovaním) nie je dôvodom, aby súd vo veci nekonal, resp. nekonal cca tri a pol roka. Nepredloženie súkromne vypracovaného znaleckého posudku navrhovateľkou nemožno hodnotiť ako skutok, ktorým by marila alebo zdržovala priebeh súdneho konania. Opätovne poukazujeme na dĺžku obdobia, počas ktorého súd vo veci samej neurobil žiadny úkon smerujúci k skončeniu veci - od 30. 5. 2003 (od konania sa odročeného pojednávania súdu) – do 30. 10. 2006 (výzva na oznámenie, v akom štádiu jej mimosúdna dohoda) a následne až do 22. 2. 2008. Máme za to, že takmer päťročné prieťahy v konaní a skutočnosť, že súdny spor trvá od roku 1995 nemožno ospravedlniť nečinnosťou advokátky navrhovateľky pri predkladaní listinného dôkazu, navyše ak sama zdôraznila potrebu znaleckého dokazovania. Súd počas rokov 2003 až 2008 nijako účastníkov nevyzýval na navrhnutie dôkazov a predloženie súkromne vypracovaného znaleckého posudku. Súd mohol postupovať vo veci aj naďalej a napr. pristúpiť k ustanoveniu už právnu zástupkyňou navrhovateľky navrhnutého znaleckého dokazovania vykonať ohliadku na mieste samom, prípadne vytýčiť ďalšie pojednávania. Vo veci však vôbec nekonal.

Domnievame sa, že aj posledné pojednávania vo veci konané dňa 22. 2. 2008 a 4. 4. 2008 boli vytýčené z dôvodu podania sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi príslušného súdu navrhovateľkou zo dňa 20. 11. 2007. Pojednanie dňa 4. 4. 2008 bolo

odročené na neurčito za účelom vyžiadania si listinných dokladov z katastra nehnuteľností a dedičského spisu.

Čo bránilo súdu takto postupovať skôr a predmetné dokumenty si od príslušných inštitúcií vyžiadať niekoľko rokov pred dňom konania sa posledného pojednávania súdu - t. j. pred dňom 4. 4. 2008.

Napokon aj zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uvádza slovnú formuláciu „určité prietahy v konaní“, teda priznala, že prietahy v súdnom konaní v danej veci sú a že tieto boli „v časti“ spôsobené nedostatočnou činnosťou súdu. Napokon zodpovednosť súdu za vzniknuté prietahy pripustila i podpredsedníčka Okresného súdu Bratislava III.

Okrem uvedeného chceme ešte uviesť, že na odročené pojednávanie súdu konané dňa 22. 2. 2008 sa právna zástupkyňa navrhovateľky nedostavila z náhleho vírusového ochorenia so sprievodom zažívacích problémov, a nie bezdôvodne, ako to uviedla zákonná sudkyňa. Uvedená príčina neúčasti na pojednávaní ako i jej ospravedlnenie boli súdu oznámené bezodkladne listom zo dňa 22. 2. 2008 spoločníčkou právnej zástupkyne navrhovateľky Mgr. A. S. (viď. list zo dňa 22. 2. 2008 v prílohe), nakoľko sa právnej zástupkyne navrhovateľky nepodarilo telefonicky skontaktovať so svojou klientkou pred začatím konania pojednávania a tiež po neúspešnom pokuse poslať túto správu faxom. Neúčasť právnej zástupkyne ospravedlnila aj sama navrhovateľka na začiatku pojednávania.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 207/05).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa

ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že tento typ konania tvorí štandardnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov, a preto ho ústavný súd nepovažuje za právne zložitý. Nedá sa však prehliadnuť určitá faktická zložitosť veci spôsobená tým, že na všeobecnom súde prebiehali aj ďalšie konania súvisiace s vecou (čo bolo dôvodom prerušenia konania), ako aj dedičské konanie po odporcovi v 2. rade ako spoluvlastníkovi spornej nehnuteľnosti. Okresný súd však v merite veci dosiaľ v zásade nekonal (okrem výsluchu účastníkov konania na pojednávaní uskutočnenom 11. apríla 2003 a 4. apríla 2008 a pripojení súvisiacich spisov).

Takýto postup okresného súdu je vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania (návrh bol podaný 27. októbra 1995), ktorá predstavuje takmer 13 rokov, hoci aj pri zohľadnení prípadnej faktickej náročnosti veci, neakceptovateľný.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V posudzovanom konaní

ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry (napr. IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 123/05) ústavný súd pripomína, že v sporovom konaní, akým je posudzované konanie, nesie procesnú zodpovednosť za riadne uvedenie návrhu na rozhodnutie vo veci samej, postup vo veci samej, predkladanie dôkazov a iných úkonov potrebných na dosiahnutie účelu takeého konania vo výraznej miere účastník (§ 6, § 120 ods. 1 a iné OSP).

Napriek tomu pri hodnotení konania podľa tohto kritéria ústavný súd len čiastočne akceptuje názor vyjadrený okresným súdom, keď tvrdil, že určité prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995 zavinila aj samotná sťažovateľka svojou nečinnosťou po pojednávaní uskutočnenom 30. mája 2003, „*kedy z dôvodu zložitosti situácie a potreby zamerania lokality M. sama navrhovateľka, hoci navrhla vypracovanie znaleckého posudku, ako i oznámenie ďalších návrhov na doplnenie dokazovania, zostala nečinná a pasívna. Súd v domnení, že mimosúdna dohoda medzi účastníkmi prebieha a na geometrické zameranie lokality M. je potrebné dlhšie časové obdobie, preto až v septembri 2006 vyzval navrhovateľku na oznámenie štádia mimosúdnej dohody, na čo reagovala až v januári 2008.*“. Táto pasivita sťažovateľky síce mohla podľa názoru ústavného súdu do určitej miery prispieť k predĺženiu konania, avšak na druhej strane možno prisvedčiť aj názoru vyslovenému právnu zástupkyňou sťažovateľky v jej stanovisku z 11. júla 2008, ktorým reagovala na vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti, podľa ktorého nepredloženie listinných dôkazov a nenavrhnutie ďalších dôkazov nemôže byť dôvodom na to, aby súd vo veci takmer tri a pol roka nekonal. Správanie sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne, za týchto okolností nemožno hodnotiť ako také, ktoré by výraznou mierou negatívne ovplyvnilo priebeh preskúmaného konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska namietaných zbytočných prietahov spôsobených okresným súdom, ale aj z hľadiska doterajšieho priebehu súdneho konania.

Najskôr treba pripomenúť, že len čo sa konanie začalo, musí v ňom súd postupovať i bez ďalších návrhov tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1 prvá veta OSP). Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takeého účastníka, prihliadnúc na obsah spisu a dosiaľ vykonaných dôkazov (§ 101 ods. 2 OSP). V záujme autoritatívneho vynútenia náležitej súčinnosti potrebnej na riadny postup v konaní priznáva Občiansky súdny poriadok súdu právomoc uložiť osobe hrubo sťažujúcej postup konania za stanovených podmienok poriadkovú pokutu (§ 53 OSP). Ak je to účelné, môže súd konajúci vo veci o vykonanie dôkazu dožiadať iný súd alebo vykonať dôkaz mimo pojednávania (§ 122 ods. 2 prvá veta OSP).

Od podania návrhu na vypratanie nehnuteľnosti okresnému súdu 27. októbra 1995 až do 27. januára 1999, keď okresný súd rozhodol uznesením o prerušení konania do právoplatného skončenia veci sp. zn. V-2 16 C 29/1996, sa vo veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie (pojednávanie nariadené na 2. september 1996 bolo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne odročené na neurčito a z ďalšieho pojednávania nariadeného na 10. október 1996 sa v súdnom spise nenachádza zápisnica a ani žiaden úradný záznam o jeho prípadnom zrušení).

Po právoplatnom skončení konania sp. zn. V-2 16 C 29/1996 (16. september 2002) okresný súd až dosiaľ nariadil tri pojednávania, pričom jedno bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľky a jej právnej zástupkyne odročené bez vykonania dokazovania. Pojednávanie uskutočnené 30. mája 2003 bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľka „do 60 dní zašle súdu doplnený znal. posudok Ing. V., príp. účastníci zašlú písomne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania“. Až po viac ako troch rokoch okresný súd 19. septembra 2006 vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k prípadnému mimosúdному riešeniu sporu a ďalšie pojednávanie (po doručení odpovedí, že k mimosúdnému riešeniu sporu nedošlo) nariadil až 7. decembra 2007 na 22. február 2008, ktoré však bolo z dôvodov na strane sťažovateľky odročené na 4. apríl 2008. Toto pojednávanie bolo po vykonanom dokazovaní taktiež odročené na neurčito za účelom vyžiadania listinných dôkazov a pripojenia spisov.

Ústavný súd zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov a najmä z predloženého súdneho spisu zistil v priebehu konania tieto významnejšie obdobia nečinnosti:

- od 2. septembra 1996, keď bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu krátkodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne, do 27. januára 1999, keď okresný súd prerušil toto konanie do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. V-2 16 C 29/1996 (t. j. viac než 2 roky),

- od 1. augusta 2003, keď uplynula sťažovateľke 60-dňová lehota na predloženie doplneného znaleckého posudku, do 19. septembra 2006, keď okresný súd vyzval účastníkov konania na oznámenie prípadného mimosúdneho vyriešenia sporu (t. j. viac ako 3 roky) a

- od 2. januára 2007, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k prípadnému mimosúdnu vyriešeniu sporu, do 7. decembra 2007, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 22. február 2008 (t. j. 11 mesiacov).

Spolu doterajšia doba nečinnosti okresného súdu ustálená ústavným súdom je viac ako šesť rokov.

Napokon aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti pripúšťa, že *„vo veci došlo k zbytočným prietahom v konaní a to minimálne od januára 2003 do decembra 2007. Prietahy v konaní boli spôsobené nedostatočnou činnosťou súdu ako i zložitou sporu a konaním navrhovateľky.“*

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 12 C 168/1995 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľky.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov

a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže prikázať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že konanie okresného súdu so zbytočnými priet'ahmi jej spôsobuje *„majetkovú, no predovšetkým psychickú ujmu a je nedôstojným postupom voči sťažovateľke“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania okresného súdu, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, čiastočný podiel sťažovateľky na doterajšej dĺžke konania, ako aj skutočnosť, že

preskúmané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 100 000 Sk za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. G. Z., ktoré si uplatnila v sume 7 939 Sk za dva úkony právnej služby.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia, tak ako ju vyčíslila právna zástupkyňa sťažovateľky, je nižšia ako by jej prislúchala podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a preto neodporuje tejto vyhláške. Vzhľadom na to ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v sťažovateľkou vyčíslenej a uplatnenej sume.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008